

СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У КОНТЕКСТІ КОМПАРАТИВІСТИКИ

УДК: 378.1+81'31:004.9 (73)

Н. М. Бідюк, д-р пед. наук, професор
Хмельницький національний університет, МОН України
вул. Інститутська, 11, м. Хмельницький, 29016, Україна
biduk_nm@rambler.ru

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ПРИКЛАДНОЇ ЛІНГВІСТИКИ У США

Анотація. Обґрунтовано концептуальні засади професійної підготовки фахівців з прикладної лінгвістики в США. Розкрито нормативно-правові, структурно-змістові та організаційно-педагогічні особливості професійної підготовки фахівців з прикладної лінгвістики в університетах США. Сконцентровано увагу на різних підходах щодо трактування терміна «прикладна лінгвістика». Обґрунтовано методологічні підходи та принципи професійної підготовки фахівців з прикладної лінгвістики. Наголошено, що змістовий компонент поєднує соціально-гуманітарний, професійно-орієнтований і практичний цикли дисциплін, вивчення яких формує у майбутніх фахівців з прикладної лінгвістики відповідні компетенції: загальнонаукові, загальнокультурні, соціально-особистісні, інструментальні та фахові. Підвищення якості навчання здійснюється на основі перегляду традиційних форм і методів викладання, індивідуалізації та диференціації навчання, засобів стимулювання та мотивації студентів до пізнавальної діяльності, широкого застосування інтерактивних технологій та інформаційного забезпечення.

Ключові слова: прикладна лінгвістика, фахівець з прикладної лінгвістики, професійна підготовка, зміст, форми, методи, підходи, принципи, професійні функції, компетентність.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Виклики лінгвістичної глобалізації, програмні орієнтири інформаційно-світового простору, стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, інтенсифікація процесу комп'ютеризації в усіх галузях актуалізували посилення уваги до професійної підготовки фахівців в галузі прикладної лінгвістики, які не лише володіють ґрунтовними теоретичними знаннями і практичними уміннями, але передусім майстерно оперують комунікативними стратегіями і тактиками, кваліфіковано використовують мову у розробці комп'ютерних програм, здійснюють стандартизацію та уніфікацію науково-технічної термінології, розробляють методи і технології автоматичного анутовування, реферування, машинного перекладу тощо.

Тенденції професійної підготовки фахівців у галузі прикладної лінгвістики в Україні свідчать про намагання узгодити навчання й практичну діяльність з європейськими стандартами, зокрема шляхом удосконалення концептуального, нормативно-правового, соціально-економічного, інституційного, організаційно-педагогічного та інформаційного складників. Незважаючи на той факт, що професійна підготовка фахівців за напрямом підготовки «Філологія. Прикладна лінгвістика» здійснюється з 1997 року, в Україні досі не розроблені стандарти вищої освіти за цим напрямом

підготовки, що суттєво ускладнює сам процес професійної підготовки та гарантування якості наданих освітніх послуг. Нормативний супровід професійної підготовки фахівців з прикладної лінгвістики розроблений лише на рівні ОКХ, ОПП, засобів діагностики, навчальних планів, робочих програм дисциплін вищого навчального закладу, які затверджуються НМК, Інститутом змісту освіти та інноваційних технологій, МОН України. За таких умов існують певні розбіжності в нарахуванні кредитів, змістовому наповненні, раціональному розподілі норм часу на теоретичну й практичну підготовку, видах і тривалості практик, формах підсумкового контролю.

Водночас у вітчизняному педагогічному досвіді накопичено певні теоретичні напрацювання та вагомі практичні здобутки. Зафіксовано позитивні зрушення у напрямі узгодженості змістового компоненту професійної підготовки та створення оптимальних умов для забезпечення ефективності навчання фахівців з прикладної лінгвістики. Зокрема зміст підготовки спрямований на фундаменталізацію, поглиблену спеціалізацію в галузі прикладної лінгвістики, інформатики, математики, викладанні іноземних мов, перекладу тощо. Попри певні напрацювання та здобутки, інформаційно-технологічне та комп'ютерне забезпечення, недостатній обсяг годин на вивчення професійно-орієнтованих та вибірково дисциплін з фаху, недостатній науковий рівень професорсько-викладацького складу, відсутність закордонних баз практики, асоціацій, спілок з прикладної лінгвістики негативно впливають на якість професійної підготовки фахівців з прикладної лінгвістики, гальмують їх подальший професійний розвиток.

У зв'язку із зазначеним одним із шляхів підвищення ефективності професійної підготовки таких фахівців є пошук нових підходів з орієнтацією на досвід високорозвинених країн. В аналізованому контексті науковий інтерес становлять досягнення Сполучених Штатів Америки, оскільки ця країна є центром світової лінгвістики і здобула міжнародне визнання за високі показники професійної підготовки філологів-лінгвістів. Поліаспектне дослідження та об'єктивне вивчення найкращих педагогічних здобутків американського досвіду сприятиме збагаченню наукових поглядів вітчизняних учених новими ідеями щодо обґрунтування концептуальних засад, трансформації змісту, удосконалення форм, методів і технологій, науково-методичного забезпечення професійної підготовки фахівців з прикладної лінгвістики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових джерел засвідчив, що вагомі теоретичні й практичні напрацювання з проблем професійної підготовки фахівців з іноземної філології загалом стосувалися різних аспектів підготовки вчителів іноземної мови та перекладачів. Упродовж останніх десятиліть українськими науковцями активно здійснюються порівняльно-педагогічні дослідження професійної підготовки фахівців у системах освіти розвинених країн: США, Німеччини, Канади, Франції, Великої Британії, Китаю, Австралії, країн Скандинавії, Польщі. Окремі аспекти професійної підготовки фахівців з іноземної мови у педагогічному досвіді США стали предметом досліджень І. Пасинкової (професійна підготовка фахівців з іноземної мови), О. Мартинюк (професійна підготовка магістрів технічного перекладу), О. Зіноватної (підготовка філологів магістерського рівня), Л. Черній (компетентнісний підхід у фаховій підготовці вчителів іноземної мови), В. Корнієнко (підготовка бакалаврів гуманітарних наук з прикладної лінгвістики в США) та ін. Значний інтерес становлять результати досліджень американських науковців Д. Брауна, Х. Віддоусона, В. Грейба, А. Девіса, М. Левіса, Б. Ремптона, М. Холлідея та ін.

Теоретико-методологічний аналіз наукової літератури доводить актуальність досліджуваної проблеми, що зумовлена запитом науки, практики й соціуму. На основі вивчення стану дослідженості проблеми професійної підготовки фахівців з прикладної лінгвістики підсумовано, що лише окремі її аспекти відображено в науковому доробку вітчизняних і зарубіжних учених, а саме: проблеми та перспективи становлення сучасної системи вищої освіти США, формування теоретичного підґрунтя розвитку прикладної лінгвістики, організаційно-педагогічні аспекти професійної підготовки фахівців з іноземної мови; використання інноваційних педагогічних технологій у навчальному процесі. Проблема професійної підготовки фахівців з прикладної лінгвістики у зарубіжному досвіді, зокрема педагогічній теорії і практиці США, не дістала системного висвітлення у вітчизняних наукових дослідженнях. Нині актуалізовано потребу у вивченні механізму розроблення стандартів; удосконаленні змістового, операційного та науково-методичного забезпечення професійної підготовки фахівців з прикладної лінгвістики відповідно до міжнародних вимог; окресленні перспективних напрямів і пріоритетів розвитку.

Формулювання мети статті. Попри значну кількість наукових розвідок, присвячених проблемі професійної підготовки філологів, низка актуальних аспектів дослідження з обґрунтування теоретичних і методичних засад професійної підготовки фахівців з прикладної лінгвістики на прикладі американського досвіду потребує докладнішої інтерпретації, що й визначило мету статті.

Виклад основного матеріалу дослідження. Лінгвістична глобалізація, стрімкий розвиток інформаційних технологій і розширення міжнародних контактів сприяли появі нової галузі науки – прикладної лінгвістики та актуалізували необхідність підготовки фахівців за інтегрованою спеціальністю «Прикладна лінгвістика». Ретроспективний аналіз розвитку прикладної лінгвістики як наукової галузі уможливив виокремлення сучасних тенденцій її розвитку, а саме: розширення фундаментальних досліджень у галузі лінгвістики; інтеграції мовних дисциплін; поступового набуття прикладною лінгвістикою статусу мейнстріма; розширення напрямів прикладної лінгвістики; поширення досліджень з прикладної лінгвістики в академічних колах, наукових відомствах, міжнародних журналах, асоціаціях; зростання потреби у фахівцях з прикладної лінгвістики, здатних реалізовувати завдання для практичних потреб людини; стрімкого розвитку прикладних напрямів у лінгвістиці та міждисциплінарної взаємодії з іншими науками (кібернетикою, інформатикою, семіотикою, соціологією, психологією та ін.).

Аналіз проблеми зумовлює потребу звернутися до енциклопедичної літератури щодо тлумачення та визначення взаємозв'язку понять «лінгвістика», «прикладна лінгвістика», «лінгвістика прикладна». Словник іншомовних слів визначає лінгвістику (фр. linguistique, лат. Lingua – мова) як науку про мову; мовознавство [1, с. 394]. В енциклопедії Wikipedia «прикладна лінгвістика» розглядається як розділ мовознавства, пов'язаний з практичним розв'язанням питань застосування мови: створення систем транскрипції усної мови, транслітерації іншомовних слів, систем стенографії; стандартизації термінології; створення штучних мов, автоматизованих систем інформаційного пошуку; розроблення методів автоматичного анотування, реферування, машинного перекладу; створення синтезаторів мови [2]. Згідно з Оксфордським лінгвістичним словником «прикладна лінгвістика» – це дисципліна, що має відношення до результатів лінгвістики, наприклад у сфері освіти вона має відношення до викладання англійської мови як іноземної або другої мови [3]. Бюро перекладів Канади

трактує «прикладну лінгвістику» як розділ мовознавства, що вивчає практичне застосування мови (комунікативну функцію), а також лексикографію, термінологію, загальний або технічний переклад, викладання мови, письмо, інтерпретацію, комп'ютерну обробку мови [4].

Уперше термін «прикладна лінгвістика» був введений журналом «Language learning», що висвітлював хроніки розвитку прикладної лінгвістики упродовж останніх п'ятдесяти років ХХ ст. [5, с. 465–496]. Зазначимо, що у науковому виданні «прикладна лінгвістика» у своєму першому тлумаченні була вжита у значенні терміну «лінгвістика прикладна». Про це згадується у працях Д. Брауна, Х. Віддоусона, В. Грейба, А. Девіса, М. Левіса, Б. Ремптона, М. Холлідея та інших відомих науковців, які наголошують на необхідності відступати від тенденцій минулого і розглядати прикладну лінгвістику з погляду майбутнього, що дає можливість прослідкувати поширення прикладної лінгвістики в академічних колах, наукових відомствах, міжнародних журналах, асоціаціях тощо [6, с. 4–5; 7, с. 18; 8; 9]. Положення, обґрунтовані вченими, дають можливість встановити відмінності у трактуванні та використанні понять «прикладна лінгвістика» та «лінгвістика прикладна». «Прикладна лінгвістика» – це галузь лінгвістики, орієнтована на практичне застосування здобутків теорії мови в різних сферах людської діяльності, пов'язаних з використанням мови; оперує новітніми засобами обробки інформації, суто лінгвістичними й математичними методами дослідження; допомагає розв'язати фундаментальні проблеми і мовні труднощі, отримати якісні рішення. «Лінгвістика прикладна» передбачає розв'язання мовних проблем шляхом лінгвістичних рішень і підходів.

Розширення напрямів прикладної лінгвістики (функціональної лінгвістики, комунікативної лінгвістики, інтерлінгвістики, транслітерування, конфронтативної лінгвістики тощо) та міждисциплінарна взаємодія лінгвістики з іншими науками (інформатикою, математикою, соціологією, психологією тощо) зумовили потребу у нових висококваліфікованих фахівцях з прикладної лінгвістики.

Концептуальними засадами професійної підготовки фахівців з прикладної лінгвістики в американському досвіді виступають ідеї неперервності та доступності освіти; партисипативності й випереджувального розвитку освіти; наступності змісту вищої освіти; інтеграції системи вищої освіти в світовий освітній простір; автономності та самостійності університетів щодо організації навчання; фундаменталізації освіти; інноваційного розвитку освіти, науки і виробництва; інтеграції «крос-функціональних» і «крос-культурних» галузей знань; розвитку соціального партнерства; підвищення якості вищої освіти шляхом розроблення національної системи оцінювання якості освіти; випереджувальної підготовки тощо.

Вивчення впливу прогресивних філософських, педагогічних та психологічних концепцій на систему професійної освіти США дало змогу констатувати, що професійна підготовка фахівців з прикладної лінгвістики ґрунтується на симбіозі ідей необіхевіоризму, лібералізму, прогресивізму, соціального реконструктивізму, технократизму, когнітивізму та гуманізму. Результатом впливу цих концепцій на професійну підготовку фахівців з прикладної лінгвістики стала активізація досліджень науковців США з проблем розвитку прикладної лінгвістики як самостійної наукової галузі (Дж. Аллен, П. Ангеліс, Л. Блумфілд, В. Грейб, А. Девіс, Р. Каплан, Т. Макнамара, Д. Ларсен-Фріман, А. Ховатт); теоретико-методологічних засад професійної підготовки філологів (П. Абрамі, К. Бейн, К. Бонвел, Л. Гамстон, Р. Едгертон, Р. Каванах, Н. Маккензі,

Л. Нільсон, Дж. Стайс та ін.); організаційно-педагогічних засад навчання (М. Лонг, Е. Паскарелла, Дж. Річардс, Т. Роджерс та ін.).

Підходи американських науковців знайшли відображення у формулюванні цілей, конкретизації змісту, форм, дидактичних принципів, методів і технологій професійної підготовки фахівців з прикладної лінгвістики, обґрунтуванні їхніх професійних компетенцій та функцій. Підсумовано, що професійна підготовка фахівців з прикладної лінгвістики – це цілісний, неперервний процес, який передбачає оволодіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками, необхідними для виконання професійних завдань з урахуванням специфіки мовного потенціалу, міжкультурних комунікацій, розвитку інформаційних технологій, міждисциплінарної взаємодії (кібернетики, інформатики, семіотики, соціології, педагогіки, психології та ін.) на когнітивному, діяльнісному та особистісному рівнях. Необхідною умовою якості такої підготовки є відповідність світовим стандартам і міжнародній практиці. Мета професійної підготовки фахівців з прикладної лінгвістики полягає у допомозі студентам в оволодінні інтегрованими знаннями, уміннями та навичками в галузі прикладної лінгвістики та суміжних наук.

За результатами опрацювання нормативних документів Департаменту освіти США, звітів Національного центру освітньої статистики США, Американської асоціації з прикладної лінгвістики, освітніх програм та навчальних планів підготовки фахівців з прикладної лінгвістики в університетах США (College of Arts and Sciences, Ashford University, Georgia State University, Kent State University, Mid-Atlantic Christian University, College of the Liberal Arts, Penn State University, Portland State University, The University of Texas-Pen American, College of Arts and Sciences, University at Buffalo) виявлено особливості організації професійної підготовки фахівців з прикладної лінгвістики. Серед них: диверсифікація освітньо-професійних програм з можливістю отримання додаткових спеціалізацій; гнучкий механізм формування змісту професійної підготовки з орієнтацією на вимоги ринку праці, роботодавців та потреби особистості; трансформація змісту на міждисциплінарній та інтегративній основі; забезпечення можливості вільного вибору індивідуальної освітньої траєкторії; впровадження сучасних інноваційних педагогічних технологій з різними режимами навчання; забезпечення зворотного зв'язку у навчальному процесі; високий рівень науково-методичного та інформаційного забезпечення; практико-орієнтоване навчання; різноманітність форм організації науково-дослідницької діяльності та стажування; створення оптимальних умов для професійного розвитку; співпраця педагогів університетів і соціальних структур у проектуванні, реалізації та оцінці ефективності програм підготовки; державна підтримка.

Наголосимо, що Американська асоціація прикладної лінгвістики, Міжнародна сертифікаційна рада, Міжнародна асоціація прикладної лінгвістики, Центр прикладної лінгвістики активно співпрацюють з університетами щодо питань узгодження змісту підготовки та професійної діяльності, обґрунтування вимог до якості освітніх програм з прикладної лінгвістики, розробки механізму фінансового супроводу навчання обдарованих студентів та їх працевлаштування, професійного розвитку науковців, педагогів і студентів, участі в наукових дослідженнях, експериментах тощо. Характерною особливістю нормативно-правового забезпечення професійної підготовки фахівців з прикладної лінгвістики в США є відсутність чітко визначених стандартів, оскільки університети мають самостійність та автономність щодо визначення вимог до змісту та програм підготовки майбутніх фахівців.

Забезпеченню ефективності організації професійної підготовки фахівців з прикладної лінгвістики сприяє науково обґрунтоване використання *методологічних підходів* (міждисциплінарного, культурологічного, компетентнісного, особистісно-орієнтованого, комунікативно-діяльнісного, акмеологічного, практико-орієнтованого, інформаційно-технологічного, контекстного, когнітивного, рефлексивного, рівневого) та *принципів* навчання: *педагогічних* (свободи вибору, відкритості, індивідуалізації, диференціації, гнучкості, доступності, фундаменталізації, наступності, модульності, елективності, науковості, зв'язку теорії з практикою); *психологічних* (суб'єкт-суб'єктної взаємодії, усвідомленого навчання, адаптивності, рефлексивної діяльності), *дидактичних і методичних* (активності, діалогізації, фахової спрямованості, комунікативної спрямованості, ситуативності, інтегрованого навчання, міжпредметних зв'язків, наочності, формування асоціацій, проблемного навчання, культурної варіативності, культурної рефлексії, організації експліцитного навчання та імпліцитного оволодіння іноземною мовою, комплексного розвитку вмінь і навичок усіх видів мовленнєвої діяльності, послідовної апроксимації, випереджувального навчання); *лінгвістичних* (системності, поглибленої мовної концентрації, розмежування лінгвістичних явищ на рівні мови та мовлення, функціональності змісту, стилістичної диференціації та мінімізації мови).

Об'єктивне вивчення нормативних документів і змісту освітніх програм дало змогу виокремити основні напрями професійної діяльності фахівця з прикладної лінгвістики, можливі посади та сфери професійної реалізації, зокрема: *у сфері освіти* – вчитель англійської мови як другої іноземної, ділової мови, мовознавства, міжнародний студентський радник, укладач каталогів та словників, адміністратор мовних програм, бібліотекар/архіваріус; *у сфері бізнесу/промисловості* – фахівець з крос-культурних комунікацій, спеціаліст з комп'ютерної мови, аналітик комп'ютерних систем та суміжних галузей, фахівець з розпізнавання мовлення та синтезу мови; *у сфері управління* – перекладач, диктор/коментатор Голосу Америки, програмний спеціаліст інформаційного агентства США, укладач прес-релізу, дослідник маркетингу та трудових відносин, аналітик, волонтер Корпусу Миру; *у сфері мас-медіа* – репортер/журналіст/оглядач, фахівець з комп'ютерного програмного забезпечення, аналітик громадської думки, редактор та ін.

Аналіз структури навчальних планів підготовки фахівців з прикладної лінгвістики засвідчив, що змістовий компонент поєднує соціально-гуманітарний, професійно-орієнтований і практичний цикли дисциплін. До кожного циклу входять загальноосвітні (передбачають вивчення соціально-економічних, гуманітарних і природничих наук), фахові (передбачають набуття студентами знань, умінь та навичок з відповідної спеціалізації), професійно-педагогічні (об'єднують психолого-педагогічну підготовку, методику викладання і педагогічну практику) й елективні дисципліни. Успішне опанування зазначених дисциплін формує у майбутніх фахівців з прикладної лінгвістики відповідні компетенції: загальнонаукові, загальнокультурні, соціально-особистісні, інструментальні та фахові (лінгвістичну, мовленнєву, комунікативну, перекладацьку, предметну, інформаційно-аналітичну, технологічну, стратегічну, літературознавчу, дискурсивну, методичну).

Підвищення якості навчання фахівців з прикладної лінгвістики здійснюється на основі перегляду традиційних форм і методів викладання, індивідуалізації та диференціації навчання, широкого застосування інформаційного забезпечення. Навчально-виховний

процес в університетах США передбачає різні форми організації навчальної діяльності студентів: лекцію, семінар, тьюторіал, коопероване навчання, комбіноване навчання, он-лайн навчання, проблемне навчання, виробниче навчання, контекстне навчання, «навчальні станції», виробниче навчання. Для успішної реалізації мети професійної підготовки фахівців з прикладної лінгвістики використовують систему традиційних та інноваційних методик, методів та засобів стимулювання й мотивації студентів до пізнавальної діяльності, забезпечення результативного зворотного зв'язку, зокрема: метод проектів, метод «польового» навчання, метод граматичного перекладу, метод повної фізичної реакції, аудіо-лінгвальний метод, метод кейсів, метод стратегій, метод експертів, метод рефлексивного менторингу, метод навчання у співпраці, метод мікрвикладання, метод мовного портфоліо, мовчазний метод, методи «ажурної пилки», «каруселі», «преса», «неперервної школи думок», «дерева рішень», «мікрофона», «зміни позицій» та інші. Поряд з традиційно-дидактичними та проблемно-пошуковими активно впроваджуються інтерактивні інформаційно-комунікаційні *технології* навчання, зокрема інтерактивна лекція, Grid-система, віртуальна лабораторія. Вибір форм, методів і технологій спрямований на розвиток особистості, проблемність навчання, аналітико-рефлексивну та творчу орієнтацію. Серед засобів мультимедіа особливо популярними є мультимедіа презентація, електронний журнал, віртуальна подорож, анімаційний проект, навчальні лінгвістичні мультимедіа системи, мультимедійні інтернет-ресурси. Роль викладача полягає у фасилітації навчання, спостереженні, коригуванні, консультуванні, оскільки дотримання принципів свободи вибору та демократизації сприяє розвитку самостійності й відповідальності студентів за реалізацію мети та завдань освіти [10–12].

Практична підготовка фахівців з прикладної лінгвістики є обов'язковим компонентом освітньої програми і передбачає різні форми: відвідування семінарів з практичної підготовки та набуття досвіду (студенти залучаються до досліджень викладачів); участь студентів у комплексних дослідженнях, наприклад «Технологія та суспільство», «Глобальна взаємозалежність»; обов'язкове відвідування мовних курсів та вивчення діяльності товариств і спілок прикладної лінгвістики; виробниче навчання; дослідницька робота з проведення емпіричних досліджень; експериментальне навчання в спілках або за кордоном для проведення міжкультурних досліджень; робота з партнерами; стажування; волонтерство.

Науково обґрунтоване поєднання методологічних підходів, принципів, оптимальних форм, раціональних методів та інноваційних технологій навчання сприяє формуванню фахової компетентності прикладних лінгвістів, зокрема таких її компонентів: *когнітивного* (інтегрованих лінгвістичних та літературознавчих знань; знань терміносистеми, історії й типології літературних текстів, теорії й практики перекладу, перекладознавства, текстолінгвістики, лінгвальних маркерів; галузевих знань); *інформаційно-аналітичного* (пошуку, аналізу, систематизації, презентації інформації, інформаційних технологій, пізнавальної активності, критичного, логічного та аналітичного типів мислення); *діяльнісного* (мовленнєвих, фахових, навчальних умінь і навичок; володіння інформаційно-комп'ютерними засобами, технологіями, продуктивними способами іншомовного професійного спілкування, методиками галузевого перекладу, редагування й реферування, самостійного вивчення мови, розпізнавання реєстрів спілкування); *особистісного* (цільових установок, позитивної мотивації оволодіння професією, орієнтації на результат, комунікативних стратегій, позитивної міжособистісної взаємодії, філологічного світогляду, рефлексії, філологічної

ерудиції та інтуїції, мовного виховання та інтелігентної мовної поведінки, дотримання професійної етики, професійного розвитку, самовдосконалення та самореалізації). Процес формування фахової компетентності є складним і багатограним, потребує виваженого й послідовного науково-методичного підходу до формування кожного компонента як під час аудиторної, так і самостійної роботи студентів, що забезпечує досягнення високих результатів у різних сферах професійної діяльності.

Моніторинг якості професійної підготовки прикладних лінгвістів здійснюється шляхом внутрішнього (анкетування, тестування, самоперевірки, наукового проекту) та зовнішнього (інституційної, спеціалізованої, програмної акредитації або сертифікації фахівців) контролю. У США існує найбільша асоціація з прикладної лінгвістики – Американська асоціація прикладної лінгвістики (American Association of Applied Linguistics) [13], яка здійснює моніторинг та займається підтримкою освітніх і дослідницьких програм.

Висновки результатів дослідження. Результати дослідження переконують, що США мають більш вагомі здобутки у професійній підготовці фахівців з прикладної лінгвістики завдяки врегульованій законодавчо-нормативній базі; чіткій структурі організації навчання на всіх рівнях; оперативному реагуванню системи вищої освіти на зміни ринку праці; професійній спрямованості освітніх програм; гнучкості системних зв'язків з роботодавцями й асоціаціями. Потужний науково-педагогічний потенціал вітчизняної вищої школи у поєднанні з прогресивними ідеями досвіду США сприятиме підвищенню якості професійної підготовки фахівців з прикладної лінгвістики в Україні.

Перспективи подальших розвідок. До подальших напрямів вивчення окресленої проблеми вважаємо за доцільне віднести особливості організації науково-дослідницької та самостійної підготовки фахівців з прикладної лінгвістики.

Література

1. Словник іншомовних слів / [за ред. О. Є. Мельничука]. – К. : Головна редакція Української радянської енциклопедії Академії наук Української РСР, 1975. – С. 394.
2. Wikipedia, the free encyclopedia [Electronic resource]. – Mode of access: <<http://en.wikipedia.org>>.
3. Matthews P. H. Applied linguistics: The Concise Oxford Dictionary of Linguistics [Electronic resource] / P. H. Matthews. – Oxford University Press, 2007. – Mode of access: <<http://www.oxfordreference.com/views/ENTRY.html?subview=Main&entry=t36.e210>>.
4. Translation Bureau [Electronic resource]. – Mode of access: <<http://www.translationbureau.gc.ca/index.php?cont=700&lang=english>>.
5. Catford J. Language learning and applied linguistics: a historical sketch / J. Catford // Language Learning. – Vol. 48. – Issue 4. – Language Learning Research Club ; University of Michigan, 1998. – P. 465–496.
6. Rampton B. Retuning in applied linguistics / B. Rampton // International Journal of Applied Linguistics. – 1997. – № 7 (1). – P. 3–25.
7. Lewis M. Looking ahead in applied linguistics / M. Lewis // Applied Linguistics Association of Australia Newsletter. – 2001. – New series 44. – P. 18–19.
8. Grabe W. Applied linguistics: an emerging discipline for the twenty-first century / W. Grabe // The Oxford handbook of applied linguistics / [ed. R. B. Kaplan]. – Oxford : Oxford University Press, 2002. – P. 3–12.

9. Coffin C. Applied linguistics methods: a reader: systemic functional linguistics, critical discourse analysis and ethnography / C. Coffin, Th. Lillis, K. O'Halloran. – London ; New York : Routledge ; Milton Keynes, U.K. : The Open University, 2010. – 273 p.
10. Undergraduate Catalog 2011-2012. Georgia State University [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.gsu.edu/enrollment/images/Enrollment_Services/2011-2012_Undergraduate_Catalog.pdf>.
11. Undergraduate Catalogue 2012–2013. University of Buffalo. The State University of New York [Electronic resource]. – Mode of access: <<http://undergrad-catalog.buffalo.edu/>>.
12. Kauchak D. P. Introduction to teaching: Becoming a professional / D. P. Kauchak, P. D. Eggen. – New Jersey : Pearson Prentice Hall, 2010. – 516 p.
13. American Association of Applied Linguistics [Electronic resource]. – Mode of access: <<http://www.aal.org/index.cfm>>.

Н. М. БИДЮК, д-р пед. наук, профессор
Хмельницький національний університет, МОН України
ул. Інститутська, 11, г. Хмельницький, 29016, Україна
biduk_nm@rambler.ru

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО ПРИКЛАДНОЙ ЛИНГВИСТИКЕ В США

***Аннотация.** Обоснованы концептуальные основы профессиональной подготовки специалистов по прикладной лингвистике в США. Раскрыты нормативно-правовые, структурно-смысловые и организационно-педагогические особенности профессиональной подготовки специалистов по прикладной лингвистике в США. Сконцентрировано внимание на разных подходах относительно интерпретации термина «прикладная лингвистика». Обоснованы методологические подходы и принципы профессиональной подготовки специалистов по прикладной лингвистике. Отмечено, что смысловой компонент включает социально-гуманитарный, профессионально-ориентированный и практический циклы дисциплин, изучение которых формирует у будущих профессионалов по прикладной лингвистике соответствующие компетенции: общенаучные, общекультурные, социально-личностные, инструментальные и профессиональные. Повышение качества обучения осуществляется на основе пересмотра традиционных форм и методов преподавания, индивидуализации и дифференциации обучения, средств стимулирования и мотивации студентов к познавательной деятельности, широкого применения интерактивных технологий и информационного обеспечения.*

Ключевые слова: прикладная лингвистика, специалист по прикладной лингвистике, профессиональная подготовка, содержание, формы, методы, подходы, принципы, профессиональные функции, компетентность.

N. M. VIDYUK, Doctor of pedagogical sciences, full professor
Khmelnytskyi National University,
Ministry of Education and Science of Ukraine
11 Instytutaska Str., Khmelnytskyi, 29016, Ukraine
biduk_nm@rambler.ru

CONCEPTUAL FUNDAMENTALS OF APPLIED LINGUISTICS SPECIALISTS' PROFESSIONAL TRAINING IN THE USA

Abstract. *The conceptual foundations of applied linguistics specialists' professional training in the United States have been substantiated. There have been revealed the legal, content, structural and organizational features of applied linguistics specialists' professional training in the United States. Different approaches to the interpretation of the term «applied linguistics» have been studied. The methodological approaches and principles of applied linguistics specialists' professional training have been considered. There have been noted that the semantic component includes socio-humanitarian, professionally-oriented and practical cycles of disciplines, which form some relevant competences in the future professionals: general scientific, general cultural, social, personal and professional. Improving the quality of education is based on a reconsideration of traditional forms and methods of teaching, individualization and differentiation, means of students' motivation to cognitive activity, usage of interactive technologies and information support. Scientifically-based use of methodological approaches, principles, optimal forms, best practices and innovative learning technologies contributes to the formation of cognitive, information-analytical and personal components of professional competence of applied linguistics specialists. The main areas of specialists' professional activities and the scope of possible professional realization have been outlined.*

It has been defined that powerful scientific and pedagogical potential of home high school together with progressive ideas of American experience will increase the quality of applied linguistics specialists' professional training in Ukraine.

Key words: applied linguistics, a specialist in applied linguistics, training, content, forms, methods, approaches, principles, professional functions, competence.

Bibliography

1. Dictionary of foreign words / [ed. by. O. Ye. Melnychuk]. – K. : Holovna redaktsiia Ukrainskoi radianskoi entsyklopedii Akademii nauk Ukrainskoi RSR, 1975. – S. 394.
2. Wikipedia, the free encyclopedia [Electronic resource]. – Mode of access: <<http://en.wikipedia.org>>.
3. Matthews P. H. Applied linguistics: The Concise Oxford Dictionary of Linguistics [Electronic resource] / P. H. Matthews. – Oxford University Press, 2007. – Mode of access: <<http://www.oxfordreference.com/views/ENTRY.html?subview=Main&entry=t36.e210>>.
4. Translation Bureau [Electronic resource]. – Mode of access: <<http://www.translationbureau.gc.ca/index.php?cont=700&lang=english>>.
5. Catford J. Language learning and applied linguistics: a historical sketch / J. Catford // Language Learning. – Vol. 48. – Issue 4. – Language Learning Research Club ; University of Michigan, 1998. – P. 465–496.
6. Rampton B. Retuning in applied linguistics / B. Rampton // International Journal of Applied Linguistics. – 1997. – № 7 (1). – P. 3–25.
7. Lewis M. Looking ahead in applied linguistics / M. Lewis // Applied Linguistics Association of Australia Newsletter. – 2001. – New series 44. – P. 18–19.
8. Grabe W. Applied linguistics: an emerging discipline for the twenty-first century / W. Grabe // The Oxford handbook of applied linguistics / [ed. R. B. Kaplan]. – Oxford : Oxford University Press, 2002. – P. 3–12.

9. Coffin C., Lillis Th. Applied linguistics methods: a reader: systemic functional linguistics, critical discourse analysis and ethnography / C. Coffin, Th. Lillis, K.O'Halloran. – London ; New York : Routledge ; Milton Keynes, U.K. : The Open University, 2010. – 273 p.

10. Undergraduate Catalog 2011-2012. Georgia State University [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.gsu.edu/enrollment/images/Enrollment_Services/2011-2012_Undergraduate_Catalog.pdf>.

11. Undergraduate Catalogue 2012-2013. University of Buffalo. The State University of New York [Electronic resource]. – Mode of access: <<http://undergrad-catalog.buffalo.edu/>>.

12. Kauchak D. P. Introduction to teaching: Becoming a professional / D. P. Kauchak, P. D. Eggen. – New Jersey : Pearson Prentice Hall, 2010. – 516 p.

13. American Association of Applied Linguistics [Electronic resource]. – Mode of access: <<http://www.aal.org/index.cfm>>.